

Список використаних джерел

1. Бородіна О. М., Киристюк С. В., Риковська О. В. Теоретичні основи сільського розвитку на базі громад: капіталізація активів. *Економіка АПК*. Київ, 2011. № 5. С. 153–160.
2. Газуда Л. М., Готра В. В. Напрями розвитку сільських територій України в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. Ужгород, 2022. Вип. 2 (60). С. 27–34.

Володимир Височанський,
кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
м. Ужгород, Україна

ЩОДО ЕФЕКТИВНОСТІ ІНСТИТУЦІЙНИХ РЕФОРМ

Успішні економічні перетворення ґрунтуються на проведенні інституційних реформ, тому в умовах повоєнної відбудови України питання генезису та еволюції інститутів набуватимуть значної актуальності. Аналіз причин і механізму формування інститутів дозволяє зрозуміти не тільки необхідність розвитку та підтримки інститутів у суспільстві, але й доцільність розсудливого ставлення до їх реформування.

На думку К. Менгера інститути, тобто правила чи норми поведінки, формуються протягом тривалого часу шляхом поширення у суспільстві найбільш успішних певних шаблонів поведінки. Ті дії окремої групи людей, що виявляються найбільш ефективними, можуть з часом втілюватися у загальноприйнятій моделі поведінки і вважатися нормою поведінки [1].

Розуміння причини дій людини, що разом формують її поведінку, дозволяє зробити висновок щодо необхідності інститутів. Л. фон Мізес стверджує, що прагнення знизити рівень неспокою та очікування позитивного результату від цілеспрямованої дії є причинами будь-якої людської діяльності [2, 14]. Неспокій формує в людини потребу його усунення. Задовольнити потребу можливо через набуття блага, що здатне вгамувати неспокій. Зміна менш задовільного стану на більш задовільний є обміном, що, по суті являє собою ініційовану людиною зміну.

На відміну від аутистичного обміну, тобто такого, що не передбачає співпраці з іншими індивідами, міжособистісний обмін [2, 195] лежить в основі становлення різноманітних соціальних взаємодій, які повторюються, набувають певної культури і, в підсумку, призводять до формування суспільства.

Культура обміну формується під впливом намагання сторін дотримуватися його узгодженої процедури та протидіяти відхиленню від неї. Прагнення великої кількості учасників обміну запобігати порушенню домовленостей призвели до вироблення правил, дотримання яких дозволяє задовольняти максимальну кількість потреб, знижувати загальний рівень неспокою, та сприяє зростанню гармонії в суспільстві. Ці правила, чи норми поведінки, лежать в основі сучасних інститутів, що втілюються у законодавчих актах і регулюють різні сфери діяльності людини.

Повоєнна відбудова економіки України потребуватиме передусім реформування інститутів, успішність якого буде залежати від врахування наступних складових: посилення боротьби з корупцією та вдосконалення судочинства задля формування ефективного механізму запобігання порушення інституційних норм суспільного життя; максимальна лібералізація обміну у всіх його проявах, починаючи з простих мінових угод купівлі-продажу і завершуючи реалізацією довготривалих індустріальних проектів.

Очевидно, що виконання зазначених вимог потребуватиме з одного боку посилення невідворотності дії закону, а з іншого – дерегуляції та деполітизації економіки через зменшення впливу на неї держави.

Список використаних джерел

1. Menger C. *Investigations Into Method of the Social Sciences with Special Reference to Economics*. New York University Press. New York and London, 1985. PP. 139–159.

2. Mises, L. von. *Human Action. A Treatise on Economics*. 4-th rev. ed. Fox & Wilkes, San Francisco, 1996, p. 293.